

Dilden Şiire

– HalistinKukul · 26 Temmuz 2012

Sanatkâr; "alelâde"den " mükemmel"e kapı aralamakla kalmayıp, onu tahakkuk ettiren adamdır.

Şâir; kelimenin beynine nüfûz eden ve ruhuna hükmederek, onu, istediği bediî istikamete götüren ve kullanan "dil ustası"dır. Bu mânâda dil; şâir için bir vasıta'dır ammâ "Atın, binicisine göre şahlandığı gibi" , dil de kullanıcısının elinde şahlanır. İşte; " beyine nüfûz" ve " ruhuna hükmetme" budur.

Şâir; kâinatta, dili en " hür" kullanabilen insandır. En coşkun hislerin ve en derin düşüncelerin tercümanıdır. Bu noktada; dil, basit bir vasıta olmaktan çıkar ve üzerinde" en coşkun hislerle, en ulvî düşüncelerin" yüzdüğü bir ummân hâlini alır.Dolayısıyla, sâdece âhenkli ve düzenli mısralar kurmakla kalmaz, içe doğru yol alır.

Şiirde düşünce; dilde yeni bir esneklik bulmalıdır. Böylece dil, şâirine göre yâni şâirin üslûp hususiyetlerine göre, kendini olduğunun " dışında" bulur. Yâni, olduğundan daha fazlaşır-genişler. Ancak, tek bir şart vardır ki, bayağlaşmaz; tâbiri câizse, küçülmez-alçalmaz.

Düşüncenin "söze yazılması" olan bu üstün idrâkte dil, sâdece basit bir vasıta olarak görünür. Kendini bir takım derinlikler içinde kaybettirir. Böylece, şâir de, kendine mahsus " dili" ni meydana getirir. Bu ise; şâirin şahsiyetidir, hüviyetidir, kendisi olmasıdır. Şiirde dilin ehemmiyeti ve vazgeçilmezliği buradadır.

Roman, hikâye, tiyatro veya denemenin dili, şiir dilinden farklıdır.Ondaki dil, mutlaka harikulâde sezişli, ince fıkırlı, zarîf ve yerine göre de nükteli, dondurucu, coşturucu, düşündürücü ve alıp götürücü olmalıdır. Nesirde, bunlara bu kadar ihtiyaç yoktur.

Her türlü açıklamaya/ şerhe/ îzâha açık olmalıdır. Yâni, herkesi bir başka cihete çekebilmeli, başka başka hususları düşündürebilmelidir. Darlıktan kaçmalı, kelimenin yüklendiği " alelâde mânâ " kaybolmalıdır.

Şâyet şiir, hissin ve fıkrin müşterek olarak hür bir şekilde terennümü ise, -ki gerçek şiir böyledir - âhengin, bütün iç yapıyı ihâta ederek ruhu tezyîn eden güzelliğiyle donanmalı, donatılmalıdır.

Hazret-i Mevlâna, Fîhi Mâ-Fîh'inde şöyle buyuruyor:

"İnsanın sözü, başkası içindir, kulağıysa kendi için. Eğer, "söz"ün ayârı iyi yapılırsa hem dil mes'ut olur, hem de kulak."

Bizde, şiir adına nükte, hattâ hikâye veya masal yazarlar, maalesef, san'atın özünden sapanlar olarak

başka piyasalara hitap etmektedirler. Kısa ve öz anlatım diye nükteyle şiiri karıştıranlarla, kelime yığını şiiir sananlar, bu vâdinin kalpazanları olarak elbette -er veya geç- kayda geçeceklerdir.

Muhakkaktır ki, her millî kültürde tortular, curuflar ve hurdalar vardır. Türk kültürüne yâni diline, dinine, târihine, an'anelerine ve millî ülkülerine hakaret edip başka kültürlerin himâyesinde onları methedenlerin , bu dili -Türkçe'yi- Türk şiiri adına kullandıklarını söylemek zordur.

Kabukta - satıhta ve özde, müstehcenle iştiğal eden bilcümle mısra tarzındaki inşâlar da böyledir. Zîrâ dil, mensubu olduğu milletin " şûuru" dur.

M.Halistin KUKUL